A°. 1828. N°. 34.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 18 Maart.

FRANKFORT, den 14. Maart.

Volgens de jongste berigten uit Moldavie, heeft men te verwachten, dat de Russische armee spoedig binnen de vorstendommen zal rakken. Van den anderen kant wordt de Turksche armee aan den Donau dagelijks versterkt.

— De gewone post uit Konstantinopel van den 10. Februarij is, wegens het slechte weder, nog niet aangekomen.

— De berigten uit Polen stemmen daarin overeen, dat in dat land eene groote geestdrift heerscht om in de armee te dienen, welke tegen de Turken mogt afgezonden worden.

— Uit Brunswijk wordt het berigt stellig tegengesproken, dat de hertog tot de Roomsche kerk zou zijn overgegaan. Z. K. H. is reeds in zijne staten teruggekeerd, en neemt de godsdienst waar in de Evangelische kerk.

BERIGTEN UIT GRIEKENLAND.

Den 18. Januarij, des nachts ten 11 ure, werd de aankomst van den graaf *Capodistrias* in de haven van Nauplia aangekondigd; met het aanbreken van den dag begroetten hem de batterijen met salvo's uit het geschut, hetwelk door de linieschepen, onder het ophijschen der Grieksche vlag, met 15 schoten beantwoord werd. De overigheid en primaten begaven zich aan boord om den gouverneur te verwelkomen en hem de sleutels van de stad en het fort te overhandigen. De graaf *Capodistrias* antwoordde echter, dat hij zich nog slechts als reiziger beschouwde, zoo lang hij zich niet naar Egina begeven, en met de volksvertegenwoordigers gesproken had, die hem tot het aannemen van den gouverneurspost hadden aangezocht. — Den 20. begaf de graaf *Capodistrias* zich aan land, waar hij door het volk met gejuich ontvangen en hem eene olijfkrans werd aangeboden, welke hij aannam, terwijl hij met dezelve in de hand zich dadelijk naar de St. Joris-kerk begaf, om aldaar de godsdienst bij te wonen. Na het eindigen van de dienst en het verleenen van gehoor aan de ambtenaren, begaf hij zich des avonds weder aan boord van de *Warspite*, waarmede hij gekomen was. — Den 21. ligtte de *Warspite* het anker en kwam den 23. des avonds te Egina aan. De leden der vertegenwoordigende regerings-commissie begaven zich aan boord van dit Engelsche linieschip, om den gouverneur te verwelkomen. De bevelhebber van de *Warspite* onthaalde dezelven op een ontbijt, waarop ook de bevelhebber (*Leblanc*) en het korps officieren van het Fransche fregat *Juno* genoodigd werden. Ten 11 ure des voormiddags ging de gouverneur aan land, waar hij door eene groote menigte volks met levendige vreugde ontvangen werd. Hij begaf zich naar de hoofdkerk, om de godsdienst bij te wonen, na het eindigen van welke, alle geestelijke, civiele en militaire overigheden hem hunne hulde en gelukwenschen kwamen aanbieden.

Onder dagteekening van den 1. Februarij heeft de gouverneur bekend gemaakt, dat hij voornemens is, tegen de maand April eene nieuwe nationale vergadering bijeen te roepen, waaromtrent hij wenscht het welmeenen van alle vertegenwoordigers der provincien te weten. Verders schijnt het, dat er eene overheid, uit 27 leden bestaande, onder den naam van Panhellenikon (gezamenlijk Griekenland) is aangesteld. De gouverneur graaf *Capo d'Istrias* heeft den eed als zoodanig afgelegd.

PETERSBURG, den 4. Maart.

Volgens tijdingen uit Perzie, welke den 27. en 29. Februarij alhier ontvangen zijn, is de hoop op het behoud van den vrede met dat Rijk verdwenen. Reeds waren de artikels van het traktaat, waardoor aan den oorlog tusschen Rusland en Perzie een einde zou komen, door de wederzijdsche gevolmagtigden onderteekend; de som, welke Rusland als schadeloosstelling zou ontvangen, was bepaald; zoodra dezelve voldaan was, zouden de Russische troepen de provincie Adzerbidjan ontruimen en op den linker oever van de Aras terugtrekken; de gelden, welke Rusland zou ontvangen, waren zelfs reeds op weg, toen de generaal *Paskevitsch* vernam, dat de meening van den Schah ten eenemale veranderd was en dat er een commissaris zou komen om te verklaren, dat wanneer de Russische armee niet vooraf achter de Aras terugtrok en Adzerbidjan onverwijld ontruimde, Feth-Ali-Schah zoo min de schadeloosstelling betalen, als den vrede, waarvan de voorwaarden reeds aangenomen waren, bekrachtigen zoude. Eenige dagen daarna kwam deze commissaris werkelijk bij den generaal, en ontving op zijne boodschap natuurlijk ten antwoord, dat de onderhandelingen afgebroken waren, en de oorlog op nieuw beginnen zoude. Reeds is dit ook geschied en met de grootste inspanning zal men de operatien voortzetten. — *Abbas-Mirza* scheen over het besluit van zijnen vader verslagen te zijn. De oorzaak daarvan schijnt aan binnen- en buitenlandsche oorzaken toe te schrijven te zijn, deels aan de eerzucht van een der broeders van den Schah, die naar den troon staat, deels aan de belofte van bijstand *van de zijde eener andere Aziatische mogendheid.* Men mag overigens nog gelooven, dat de Schah weder tot andere gevoelens zal komen; *Mirza-Abul-Hassan-Chan* is in aller ijl naar Teheran vertrokken, om zijne beste pogingen daartoe aan te wenden.

PARYS, den 12. Maart.

De *Moniteur* meldt heden het volgende: — « Men verneemt uit Petersburg, dat de Keizer van Rusland, het manifest, den 20. December ll. door de Porte uitgevaardigd, als eene oorlogsverklaring tegen hem beschouwd hebbende, aan zijne Zuider-armee order heeft gezonden, om den 12. April de Pruth over te trekken en de vorstendommen Wallachije en Moldavie binnen te rukken. Men heeft alle reden om te gelooven, dat de Keizer, bij het dadelijk nemen van dezen maatregel, welken hij aan zijne bondgenooten had voorgesteld, voornemens is zijne zaak niet van de hunne af te scheiden.»

In hetzelfde dagblad leest men nog het volgende: — « De tijdingen, welke heden uit Petersburg ontvangen zijn, toonen de gegrondheid van de vrees aangaande de uitwerking, welke het Turksche manifest in die hoofdstad zou hebben. Welken naam men aan dit stuk ook hebbe willen geven, het Russische kabinet heeft hetzelve als eene ware oorlogsverklaring beschouwd, te meer wijl de afkondiging daarvan met onderscheidene daden van vijandelijkheid is gepaard gegaan. De Bosphorus geheel voor de scheepvaart gesloten; de Russische schepen geconfiskeerd; de ligte erkennen invloed van de Porte in het breken van het traktaat, dat Rusland met Perzie stond te teekenen; de door Odessa geledene schade; ziedaar zoo vele grieven, die Rusland niet toelieten om de uitdaging, welke zoo stout aan zijne magt en gematigdheid gedaan werd, ten tweedenmale af te slaan. — Bezwaarlijk kan men voorzien, wat, met opzigt tot het traktaat van 6. Julij, de gevolgen zullen wezen van een besluit, waartoe de Porte regtstreeks meer bijzonder Rusland aanleiding heeft gegeven. De conferentien te Londen duren nog voort, en men zal daar dus het middel moeten zoeken, om de eenheid, welke de Porte tracht te breken, te handhaven en de door haar onvermijdelijk gemaakte bezetting van de vorstendommen zamen te doen gaan met de maatregelen, die men raadzaam zal oordeelen, naar den kant van Morea en den Archipel te nemen. — Dezelfde brieven, welke het besluit van Rusland mededeelen, melden ook, dat het traktaat tusschen Rusland en Perzie niet geteekend is geworden en dat de vijandelijkheden weder zouden beginnen.»

De *Moniteur* meent, dat, wanneer de Russische armee eenmaal aan den Donau staat, de Porte wel zal inbinden. Hetzelfde heeft men van de tegenwoordigheid der armee aan de Pruth gezegd; doch het is niet gebleken, dat de Porte zich daaraan veel heeft gestoord.

De koerier, die de depêches uit Petersburg te Parijs heeft aangebragt, was den 1. Maart uit eerstgemelde hoofdstad vertrokken.

— Volgens berigten uit Toulon van den 6. dezer, zijn aldaar orders uit Parijs ontvangen, om te zorgen voor eenen voorraad van levensmiddelen ten behoeve van een drietal regementen, die zich marschvaardig moeten houden.

Van den 13. Maart.

In de zitting van de kamer der afgevaardigden van gisteren, heeft de minister van financien de staatsbegrooting van 1829 voorgedragen, en tevens den staat der geldmiddelen over vorige jaren medegedeeld. Wegens buitengewone uitgaven, gelijk het onderhoud der troepen in Spanje en andere, zal de schatkist van 1828 waarschijnlijk moeten aangevuld worden met eene som van 33,500,000 franken, en misschien nog met eene grootere som wegens de uitgaven, welke buitengewone gebeurtenissen in dit jaar kunnen veroorzaken. In 1827 is minder ontvangen dan uitgegeven eene som van ruim 35 millioen. Wegens uitgaven vóór 1. April 1814 is nog te vereffenen eene som van 67,305,000 fr., wegens borgtogten nog 6,365,000, en wegens in 1823 en 1824 gedane voorschotten voor de dienst der armee in Spanje 58 millioen. Het geheel te kort tot en met 1828 zal bedragen eene som van 200,368,474 fr.

Over 1829 zullen de waarschijnlijke ontvangsten bedragen 958,856,821 fr. en de waarschijnlijke uitgaven 975,703,025, de laatste dus 16,846,206 fr. meer, zoodat, zeide de minister, de jaarlijksche inkomsten van den staat beneden de gewone uitgaven zijn geraakt. (Een der dagbladen had verkeerdelijk opgegeven, dat de gewone inkomsten de gewone uitgaven opwogen.) De meerdere uitgaven over 1829 zullen door de opbrengst van den houthak kunnen goedgemaakt worden. Verder zal men, volgens den minister, moeten trachten, door bezuiningen de uitgaven aan de inkomsten gelijk te maken, en deze zoeken te verhoogen door den sluikhandel moeijelijker te maken. Om in de behoeften der schatkist tot en met 1828 te voorzien, heeft de minister voorgesteld om koninklijke bons uit te geven, voorloopig tot eene som van 150 millioen. Voor Spanje is eene som van 89,600,000 franken voorgeschoten; doch toen de minister van het weder binnenkomen van deze som sprak, werd er hartelijk aan de linker zijde gelagchen, en riep men hem toe, dat hij daarop zeker evenmin rekende, als de meeste leden der vergadering. — Dat de aankondiging van een te kort van ruim 200 millioen eenen verbazenden indruk op de vergadering en het publiek heeft gemaakt, laat zich ligt begrijpen. De haat tegen het ministerie van *Villèle* en de jezuiten, die middelijk en onmiddelijk tot dezen nadeeligen staat van zaken hebben medegewerkt, zal daarin nieuw voedsel vinden. Men vergeet niet hierbij op te merken, dat de verachtering van den staat der geldmiddelen vooral thans dubbel grievend is, daar Frankrijk, uit hoofde van de gebeurtenissen in het Oosten, welligt tot buitengewone opofferingen zal genoodzaakt worden. De tegenwoordige minister van financien eindigde zijne voordragt aan de kamer aldus: « Wij rekenen, mijne heeren, op uwen vermogenden bijstand; wij hebben die zeer noodig (hij drukte bijzonder op deze woorden); doch met denzelven, en bij de inspanning van alle onze krachten, om de bronnen onzer welvaart ruim te doen vloeijen, mogen wij vertrouwen, dat wij weldra het evenwigt der ontvangsten en uitgaven zullen herstellen.»

— De heer *Duvergier de Hauranne* heeft een voorstel overgelegd om het lager onderwijs aan het toezigt der bisschoppen te onttrekken. Hij heeft de ontwikkeling van dit voorstel echter tot den 26. Maart uitgesteld, ten einde de ministers gelegenheid te laten, om vóór dien tijd van hunne zijde daartoe het noodige te bewerkstelligen.

— Men gelooft, dat de minister van binnenlandsche zaken eerstdaags eene wet over de vrijheid der verkiezingen zal voordragen.

— Men zegt, dat er eene nieuwe organisatie van den staatsraad zal plaats hebben.

— Volgens berigten uit Londen van den 11. dezer, had de Russische ambasadeur aldaar eene depêche uit Petersburg ontvangen, welke men als eene oorlogsverklaring tegen Turkije kan beschouwen. Op de beurs te Londen liep voorts het gerucht, dat het Engelsche gouvernement voornemens was om 6000 man naar Morea te zenden.

Van den 14. Maart.

De heer *Benjamin Constant* heeft gisteren, in eene niet openbare

zitting van de kamer der afgevaardigden, zijn voorstel ontwikkeld, om den Koning een eerbiedig adres aan te bieden, ten einde er een ontwerp voorgedragen worde tot intrekking van de wetsbepaling, volgens welke de ministers, wanneer de kamers niet vergaderd zijn, de censuur kunnen invoeren. De kamer heeft besloten, dat dit voorstel in overweging genomen zal worden, alsmede een ander van den heer *Boucher*, ten einde er bepaald worde, dat ieder lid der vergadering, die eenen bezoldigden post mogt aannemen, aan eene herkiezing zal onderworpen zijn, met uitzondering van ministers en officieren der land- en zeemagt, die tot eenen hoogeren graad bevorderd worden.

Mengelwerk.

OVER DE AFSCHAFFING DER DOODSTRAF.

Aan de Redactie!

Vergun eenen leek in de wetenschappelijke regtsgeleerdheid, dat hij in deze oogenblikken, waarin een der gewigtigste onderwerpen voor de geheele maatschappij bij onze vertegenwoordigers behandeld wordt, ook zijne gedachten vrijmoedig aan u mededeele. Het vraagstuk, dat thans behandeld wordt, behoort ook geheel in het gebied van het natuurlijk regt te huis, en mag dus door iederen *individu*, die niet geheel van natuurlijk verstand en eenige kennis aan den toestand des menschdoms misdeeld is, worden behandeld.

Zal de doodstraf afgeschaft worden? Zie daar eene vraag, die door velen, ook in openbare geschriften, toestemmend wordt beantwoord, ja die zelfs in sommige waardige volksvertegenwoordigers hare verdedigers vindt. — Wij erkennen gaarne, dat, zoo men de zaak alléén in het *afgetrokkene* beschouwde, het regt om iemand van het leven te berooven, aan niemand behoort, die hem hetzelve niet geschonken heeft, dus ook niet aan de Maatschappij, maar alleen aan God, den Vader en Heer aller dingen. Ook moeten wij op den voorgrond plaatsen, dat men eigenlijk niet straffen moet uit *wraak*, omdat er misdaan *is*, maar opdat er niet verder misdaan *worde;* want het gedane kan men niet ongedaan maken. Het is waar, dat het denkbeeld van wraak, van bloedwraak, oudtijds bij de meeste, vooral bij de vurige Oostersche Natien, heerschte, zoodat de bloedverwanten van den omgebragten de doodstraf des moordenaars, als eene taak, die hun door de Natuur opgelegd was, vervulden en in *Arabië* nog vervullen. Naderhand nam de *wet* deze taak in geregelde Staten van hen over, en leide het zwaard in de handen der overigheid. Nog altijd echter bleef het denkbeeld van wraak het heerschende, en vag daar de wreede doodstraffen, naar mate der ware of gewaande zwaarte der misdaden. Dus werd de zoogenaamde misdaad tegen de Goddelijke Majesteit (waaronder men ook *kettery* of valsche *denkbeelden* nopens God meende te moeten betrekken) door de geweldigste straf, die men kon uitdenken, door *levendige verbranding*, gestraft. Koningsmoorders, (zelfs al was de moord niet gelukt) werden in *Frankrijk*, nog in de achttiende Eeuw, na tallooze martelingen, door vier paarden van een gescheurd. Zware moorden werden mede door het vuur, of door de weinig minder zware straf van het rad *gewroken*, en het woord *vindicte publique*, nog in de *Fransche* taal der lijfstraffelijke regtspleging overgebleven, is nog een overblijfsel van dat denkbeeld. Naderhand, toen de wijsgeerige denkbeelden en de kennis aan het zuivere Christendom meer algemeen werden, begreep men, (en ook onze uitnemende DE GROOT leerde dit reeds) *dat men niemand eenig nadeel moet toebrengen, dan om daardoor een of ander heilzaam doel te bereiken* (*). Tot dat einde behield men dan ook de doodstraf, niet meer als *vergoeding* of *voldoening van wraak*, maar als *teugel* voor volgende misdaden van denzelfden of een' dergelijken aard. Doch in de achttiende Eeuw begrepen velen dat *niet* het nut der Maatschappij, maar de *verbetering* van den misdadiger het hoofddoel der straf was, en dus wilden BECCARIA en anderen de doodstraf, die geenen weg in dit leven meer openlaat tot verbetering, afgeschaft hebben. Maar hoezeer ook in *theorie* deze leer vele aanhangers moge gevonden hebben, zij is nog nergens in *Europa* in een der vele, sedert tot stand gebragte wetboeken, ingevoerd, omdat men de ondoenlijkheid daarvan besefte. JOSEPH II. mogt de misdadigers van de doodstraf vrijstellen, en tot het trekken van schepen tegen den stroom van den *Donau* veroordeelen; zijne opvolgers hebben zich genoodzaakt gezien, die straf te herstellen. Het is ook zoo klaar, dat de rust der Maatschappij daardoor in gevaar komt, dat men de vernietiging dezer straffe alleen kan verdedigen door het denkbeeld of van de mogelijke *verbetering* des misdadigers, *of* van de onvoegzaamheid, om iemand, wien men het leven niet geven kan, daarvan te berooven, *of* eindelijk uit hoofde der mogelijke teregtstelling en dood van onschuldigen, een onheil, dat volstrekt niet was te herstellen. Beschouwen wij deze redenen achtervolgens. Vooraf moet ik echter aanmerken, dat wij ons onder den voorstander der doodstraf, in zware gevallen, tegenwoordig wel niemand meer voorstellen, die de oude wreede teregtstellingen, of zelfs de toepassing dier straf op diefstal met huisbraak, het rooven van vee, onwillekeurigen doodslag, en de zoogenaamde *misdaad van gekwetste Majesteit* (een heilloos wapen in de hand van tirannen, hetzij op den troon, hetzij uit de heffe des volks) zou willen voorstaan, maar alleen den verdediger van het straffen met den dood des *opzettelijken moordenaars of brandstichters*. 1.) *Verbeteren* wil men dan zoo iemand? Maar hoe? Ongestraft kan toch de misdaad niet blijven. Altijddurende opsluiting of hechtenis voor zekeren tijd, moet daarvan toch het gevolg zijn. Doch moet niet eene andere openbare schavotstraf, brandmerk en tentoonstelling, daaraan voorafgaan? Zoo neen, dan wordt de straf zoo veel verminderd, dat de vrees voor dezelve, althans niet tegen de verzoeking tot de misdaad kan opwegen. Zoo ja! dan verliest de misdadiger toch dat weinige overschot van gevoel van eer, hetwelk hem nog overig was, en wie dit verloren heeft, is bij dien nog wel veel — is bij dien nog wel eenige kans tot verbetering over? Immers, dat *infamerende* straffen ook *infamie* in de ziel voortbrengen — het brandmerken althans niet minder dan het geeselen; ja te gewisser, omdat hier een *onuitwischbaar* teeken der schande op het ligchaam des misdadigers is ingedrukt — dit is wel niet te ontkennen. Dus behoudt zulk een gestrafte, nadat hij reeds zoo ver gezonken is, van tot vrijwilligen moord te vervallen, met zijne vastzetting alle zijne booze hebbelijkheden, en voelt zich door de schandstraf, die de wet hem aandoet, tot verbittering tegen de wetten, tot nieuwen lust naar wandaden, als 't ware om die wetten te tergen, gedreven. Zult gij den in wandaden opgevoeden en misschien grijs geworden kapitein eener rooverbende, of zijne, gelijk de tijger met bloeddorst bezielde medestanders, zult gij den vader-, moeder- of broedermoordenaar, na hen op een schavot gestraft of ten toon gesteld te hebben, in eene gevangenis denken te verbeteren? Hoe dan toch? met hem te midden der overige opgeslotenen te doen arbeiden? Dit zou waarlijk de grootste onmenschelijkheid zijn; gij zoudt daardoor alle uwe gevangenhuizen verpesten, de minder schuldigen door zijn voorbeeld en lessen tot overgegeven deugnieten of booswichten, gelijk zij, laten vormen, en het ware wenschelijker en minder gevaarlijk, dat gij eene besmettelijke ziekte in die kerkers overbragt. — Doch neen! gij zult die moordenaars elk op zich zelven zetten, (weder niet onderling bij elkander: want dan zoudt gij toch hunne verbetering door het toelaten der onderlinge mededeeling van boosheid onmogelijk maken). Dus eene gevangenkamer voor elken *individu;* eene kamer, geen barbaarsch hok, waar ellende en vertwijfeling zijnen boozen aard nog zou vergiftigen, de laatste vonk van gevoel uitblusschen, en de zucht tot ontsnapping tot onwederstaanbare behoefte doen worden. Zal hij daar aan zijne eigene overpeinzing en aan werkeloosheid worden overgelaten? Wij bekennen het, dat dit voor eene werkzame ziel de vreesselijkste straf is: maar men bedenke of het niet ook den misdadiger zal doen peinzen op middelen ter ontsnapping, of het hem niet veeleer in 't kwade verharde, en nieuwe middelen tot kwaad doen zal doen uitdenken, dan wel tot verbetering leiden. Een middel is slechts, om dit te beletten, doelmatig, geregeld onderwijs en bezigheid in zijne eenzaamheid. Doch zal dit overal kunnen geschieden? Zal de Maatschappij tot zedelijke verbetering der gevangenen, met den besten wil, hare werkzaamheden zoo ver kunnen uitstrekken, om aan elk dier ongelukkigen in zijne afzondering behoorlijk onderwijs en vermaningen te laten toedeelen? En zal dit op de stugge gemoederen van opzettelijke moordenaars en brandstichters wel behoorlijke vrucht doen? Zullen de natuurlijk menigvuldig herhaalde bezoeken zijner hulpvaardige onderwijzers hem niet op wegen doen peinzen, om zich daarvan op eene of andere wijze ter ontsnapping te bedienen! Men ziet het dus, zedelijke verbetering van doodschuldige misdadigers (in den ergsten en eigenlijken zin van dat woord) behoort wel niet onder de *onmogelijkheden*, maar toch onder de zeer groote onwaarschijnlijkheden! — Wij mogen derhalve, indien het naderhand bewezen zal worden, dat de rust en veiligheid der Maatschappij daarmede in de waagschaal gesteld wordt, deze onschatbare goederen niet aan eene zoo onzekere, zoo onwaarschijnlijke kans wagen.

2.) Doch wij mogen in Gods Regt niet treden: het leven van den mensch staat niet ter onzer beschikking. Vooreerst, is het bijna ongerijmd deze aanmerking te maken, zoo lang men nog in alle Staten van *Europa* duizenden, ja tien en honderd duizenden door den Staat, ten koste van het zweet der nijvere klasse, ziet bezoldigen met het *erkende* en *uitsluitende* oogmerk, om, ingeval van nood, onze evenmenschen door zwaard, geweer of kanon, hetzij in eens van het leven te berooven, hetzij zoodanig te verminken, dat zij na dagen, weken of maanden in de ijsselijkste folteringen te hebben doorgebragt, — den laatsten adem uitblazen. « Maar dit zijn vijanden van den Staat, zegt men, die « onze veiligheid, rust en bezittingen bedreigen! » Hoe, en doet dit dan de opzettelijke moordenaar en brandstichter niet? Waren een CARTOUCHE, een SCHINDERHANNES en andere roover-kapiteinen geene binnenlandsche vijanden? Of zijn *die* staats-vijanden, welke ons beoorlogen, geene beklagenswaardige, door de conscriptie bijeen gedrevene slagtoffers, die tegen hunnen wil dienen, en is het dooden of verminken van dezen *geene* misdaad, terwijl de moordenaar of brandstichter of vader- en moedermoorder een geheiligd persoon is, die men niet mag aanranden. O gij onlijdige menschenvrienden! tracht eerst de oorlogen alom af te schaffen, en denkt *dan* aan het vervangen der doodstraf door andere kastijdingen.

Maar, zegt men nog eens: wij hebben geen regt op het leven van iemand, die alleen in Gods hand is, en wiens loopbaan de Almagtige nog niet doet eindigen. Ik weet wel, dat het menigen ôververlichten tegenwoordig een' glimlach zal afpersen, wanneer men eene stelling met bijbelplaatsen verdedigen wil; maar ik behoor tot die hooge wijsgeeren niet, en ik geloof in mijne eenvoudigheid, dat het meerendeel uwer lezers wel met mij eens zal zijn, dat God ons in Zijne Openbaring het regt heeft toegekend, om moordenaars met den dood te straffen. Op de *Mozaïsche* wetgeving, als grootendeels *locaal*, zullen wij ons niet beroepen; maar op de wet aan het overschot des uit den vloed ontkomenen menschdoms: *Wie bloed vergiet, diens bloed zal weder vergoten worden.* Ja, de zachte Christelijke leer erkent de *wettigheid* der doodstraf ten ondubbelzinnigste. Die het *zwaard trekken*, zegt JEZUS tot PETRUS, toen hij zich door zijne drift bijna tot een' doodslag had laten verleiden: *zullen door het zwaard vergaan.* De *overheid*, zegt PAULUS, is *Gods dienaresse; u ten goede, en zij draagt het zwaard niet te vergeefs.* — Wil iemand dit nu als een offer aan de oude vooroordeelen, als een onvolledig Christendom aanmerken, zoo als het ook in de eerste Eeuw niet anders kon wezen, het is tot zijn' dienst: maar die *zulk* eene zedeleer, als de Christelijke, konden voordragen, zouden ook wel de onwettigheid, verkeerdheid en ongeoorloofdheid der doodstraf, indien zij strijdig was met den Goddelijken wil, hebben doen opmerken. Het is ook uit den aard der zaak te begrijpen, dat de Godheid aan de Maatschappij het middel tot hare behoudenis niet zal hebben ontzegd om het leven van onwaardigen te rekken, daar zij zelve meermalen boosdoeners op eene buitengewone manier heeft doen sneven.

3.) Maar hoe zal men zich, bij de beperktheid der menschelijke kunde altijd voor dwalingen hoeden? En is die dwaling dan wel herstelbaar? Gewis neen! maar daarom moet men bij alle halsstraffen de uiterste voorzigtigheid bezigen; en in geen eenigzins twijfelachtig geval het doodvonnis uitspreken. Men werpe ons de gevallen van CELAS en SÜVEN niet tegen, onze Regters zijn niet, als die van genen, door valschen Godsdienstijver verblind, die hun in andersdenkenden misdadigers deed zien. En wat het geval van FENGK betreft, men ziet, hoe veel in de *Pruissische* Staten, waar men toch ook de doodstraf heeft gemeend te moeten behouden, het leven van een' mensch geldt, en dat, daar de blijken voor en tegen de schuld des aangeklaagden genoegzaam gelijk stonden, de menschlievende Koning het vonnis der *jury gecasseerd* heeft. — Wij hopen en vertrouwen, dat de regterlijke misvattingen, waarvan ons CHRISTEMEIJER (hoewel opgesmukt) en VAN HEUSDEN voorbeelden opleveren, thans geene plaats meer zullen hebben, en dat den regteren steeds de grondstelling voor oogen zal zijn: *Liever tien schuldigen in het leven te sparen, dan éénen onschuldigen te veroordeelen.* De maatregel van opsluiting, die men nu in *alle* gevallen voor de doodstraf wil in de plaats stellen, zou zich dan tot alle, ook maar eenigzins *twijfelachtige*, gevallen kunnen bepalen.

En, wanneer men dit in het oog houdt, zoo zal de afschaffing der doodstraf niet meer voor noodzakelijk, ook in dit opzigt, worden gehouden. — Er blijft ons nog overig, om de gevolgen dier afschaffing voor de veiligheid der Maatschappij te beschouwen.

II. Wanneer de gevangenissen *hermetisch* konden gesloten worden, zoodat alle ontsnapping daaruit onmogelijk ware, zouden wij misschien (hoewel nog altijd de verbetering der gevangene moordenaars ons hoogstonwaarschijnlijk voorkomt) de doodstraf niet voor onmisbaar noodzakelijk keuren. Maar thans, nu er zoo vele voorbeelden van die ontsnapping zijn, nu daarvan onlangs nog zulk een treffend voorbeeld in *Noord-Braband* geweest is, nu zelfs minder schuldigen en tot gevangenis veroordeelden plans tot brandstichting dier gevangenhuizen beramen, (men denke aan *Vilvoorden*) thans zullen wij booswichten, die door gouddorst of bloeddorst gedreven, den vreedzamen burger naar goed en leven staan, als gedurige vijanden bewaken? Kan niet een derzelven, wanneer

---

(*) De *Jure Belli ac Pacis*, L. II C. 20 § 2.

bij ontsnapt, de Maatschappij door herhaalde moorden en brandstichtingen veel meer onheil berokkenen, dan aan zijn leven verbeurd was, en wanneer eenigen derzelve zich tot dat einde verbinden, hoe ligt kan dan eene geheele bende in gansche streken onrust en schrik baren? Men zie bij SALUSTIUS, na de ontdekking der bende moordenaars en brandstichters van CATILINA, de redevoeringen van CESAR, die tegen en van CATO, die voor de doodstraf stemde, en men overtuige zich van de noodzakelijkheid dier straf in sommige gevallen.

Doch het is niet *enkel* uit hoofde der vrees van latere hervatting hunner misdadige loopbaan, dat wij de doodstraf voor groote misdadigers noodzakelijk keuren; het is ook wegens het *voorbeeld*. Ik weet wel, wat men hier tegen heeft ingebragt, dat in *Engeland*, alwaar de doodstraf op zeer vele misdaden staat, die misdaden daarom niet minder, ja meer algemeen zijn, dan in andere landen, en dat de talrijkheid der overtredingen met de zachtheid der wetgeving en omgekeerd in geen noodzakelijk verband staat. Dit alles erkennen wij gaarne, doch zien de reden daarvan juist in de *overdrevene* gestrengheid der *Engelsche* lijfstraffelijke wetten, die aan menschelijke gezworenen en regters de toepassing daarvan verbiedt. Van daar, dat vele misdaden *niet* naar de letter der wet gestraft worden, en men de schuldigen niet het leven beneemt, maar hen naar de Oostkust van *Nieuw-Holland* zendt, waar zij het, volgens de jongste berigten, zoo goed hebben, dat velen in *Engeland* lust bekomen, om dezelfde misdaden te plegen, ten einde ook zulk eene verbetering van lot te ondergaan. Doch buitendien is de *Engelsche* politie, door hare slechte inrigting, zelve grootendeels schuld aan de veelvuldige, althans te *Londen* gepleegde misdaden, gelijk de heer BROUGHAM zeer onlangs, in zijne uitmuntende aanspraak aan het Parlement over dit onderwerp, aangetoond heeft. Maar ook buitendien is het de vraag, of de misdaden, wanneer de doodstraf eens voor goed en geheel werd afgeschaft, ook daar niet ontzettend zouden vermeerderen? — Men weet, dat dieven en bedriegers zich tegenwoordig gemeenzaam maken met de bepalingen van het *Code Napoleon*, om te zien, tot hoe verre zij juist gaan kunnen, om geene onteering of lijfstraf te moeten dulden. Gevangenis voor eenigen tijd is hun meer onverschillig. Wat zou men dan wel mogen verwachten, wanneer de doodstraf werd afgeschaft? Het getal der rooverijen en diefstallen zou daardoor misschien niet vermeerderen, omdat de dood *daarmede* niet gemoeid zou wezen: maar wij twijfelen niet, of bij inbraak of roof zou de *moord*, thans gelukkig zeldzaam, menigvuldiger worden, omdat men weinige vermeerdering van straf te duchten zou hebben, en daardoor toch zijn misdrijf zou kunnen bedekken. — Dus zou eene averegtsche barmhartigheid, ook in dit opzigt welligt, om den schuldigen te sparen, misschien jaarlijks vele onschuldigen ten offer doen brengen.

Over 't geheel wachte men zich van al te zeer op *theorien*, in zaken van zulk een hoog en onmiddelijk *praktisch* belang, te vertrouwen. Het voorbeeld der *Fransche* omwenteling, van hare op zich zelve ware, doch in de beoefening onmogelijke, volstrekte gelijkheid der menschen, van hare vrijstelling der slaven door een decreet, — edel in de beginselen, maar verschrikkelijk in de gevolgen, — leere ons toch vooral in dezen behoedzaamheid! — *Zij* ook moge het antwoord geven op eene vraag, die ons wel eens is voorgekomen, of de toelating der doodstraf, hoe gematigd ook *nu*, niet misschien is de hand eens thans een middel tot het vergieten van stroomen bloeds zou kunnen worden. De constituerende vergadering verklaarde zich zelfs, door menschlievendheid aangedreven tegen alle aanvallende oorlogen. Men zie de *Conventie*, het *Directoire*, de *Consuls*, den Keizer: *Holland*, *Belgien*, *Duitschland*, *Italie*, *Spanje* en *Rusland*. — Zoo zeer zijn *theorien* bestand tegen ontbreidelde hartstogten en het Rijk des gewelds! Hoe dus wel de afschaffing der doodstraf bij de wetgeving een teugel zijn tegen volgende (mogelijke) geweldenaars, die de wet der *Majesteitsschennis* weder zouden willen invoeren!

Nog eene aanmerking. Zij zal de laatste zijn. Schoon wij ons tegen alle eigenlijke *wraak* in het geval van doodstraf hebben verklaard, zijn er echter gevallen, waarin het menschelijke gevoel zoo luid spreekt, dat de vrijstelling van een misdadiger hetzelve geweldig zou kwetsen. Het denkbeeld van een monster, dat een zijner ouders vermoord had, van den booswicht, die, ten gevolge van brandbrieven, of uit wraak, geheele huisgezinnen aan het grootste levensgevaar en aan verlies van alles heeft blootgesteld, — dezen van de welverdiende straf vrij te stellen, en door eene gemakkelijke opsluiting (die wij zagen dat de eenige doelmatige is) te straffen; — hiertegen komt de algemeene verontwaardiging op. Wij zagen zulks onlangs in *Frankrijk*, toen zulk een monster van den Koning genade erlangde.

Hebben deze bedenkingen in uw oog eenige waarde, wees dan zoo goed, dezelve in uw geacht dagblad te plaatsen.

Uw bestendige Lezer,
PHILODIKUS.

INVLOED DER STRAFFEN.

De *Osages* of Amerikaansche wilden, van welke men te *Parijs* zoo veel gesproken heeft, bezoeken thans onderscheidene steden der *Nederlanden*. Een dagblad uit de zuidelijke provincien had zich verstout te zeggen, dat er bij die *Osages* zoo wat kwakzalverij gepleegd werd, en is deswege bij regterlijk vonnis gestraft geworden. Welken indruk dit gemaakt heeft, en hoe heilzaam straffen werken kunnen, toont ons heden de Utrechtsche Courant; ziet hoe eerbiedig hij van hen schrijft: — « Utrecht den 16. Maart. Heden vernemen wij dat de *Osages*, vergezeld van den kolonel *Delaunay*, morgen of overmorgen alhier zullen aankomen, en den schouwburg met hunne tegenwoordigheid zullen *vereeren*. »

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 16. Maart 1813 verklaarde *Pruissen* den oorlog aan *Frankrijk*.

Den 16. dito 1815 aanvaardde Zijne Hoogheid de Souvereine Vorst der *Nederlanden* de Koninklijke waardigheid, onder den naam van WILLEM I.

Den 17. dito 1636 werd de *Utrechtsche* Hooge School plegtig ingewijd, welke sedert zoo vermaard geworden is, dat zij de *Hollandsche* te *Leyden* naar de kroon gestoken heeft.

Den 17. dito 1677 ging *Valencia* bij verdrag aan de Franschen over.

Den 17. dito 1806 overleed R. JELGERHUIS, portret-schilder.

Den 18. dito 1616 namen de Staten van *Holland* wederom een besluit, om den vrede te handhaven in de kerke en alle scheuring en verdeeldheid voor te komen; en opdat *Amsterdam* zich mede bij dit besluit der meerderheid mogte voegen, zond men derwaarts eene aanzienlijke bezending, aan welker hoofd zich jonkheer ADRIAAN VAN MATHENESSE, heer van *Rivière*, bevond, wordende, bij die gelegenheid, door den heer HUGO DE GROOT, raadpensionaris van *Rotterdam*, als spreker, eene deftige uitvoerige aanspraak aan de vroedschap tot verdediging van de resolutiën der Staten gedaan; doch alles vruchteloos: *Amsterdam* bleef op het houden eener wettige *Synode* aandringen.

Den 18. dito 1755 werd de beroemde letterkundige HERMAN BOSSCHA geboren.

Den 18. dito 1799 belegerde BUONAPARTE de stad *Acre*.

ARNHEM, den 18. Maart.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 17 Maart	2 El	1 Palm	5 Duim;	gewassen	0 D.	gevallen 5 D
Den 18 dito	2 El	1 Palm	0 Duim:	gewassen	0 D.	gevallen 5 D

† † † De Ondergeteekende, BURGEMEESTER van *Deil*, zal den 19. Maart 1828, ter gewoonlijker tijd en plaatse, verpachten: De GEMEENTE-WEI-LANDEN.

Deil, den 6. Maart 1828.

G. KOLFF.

† † † De post van STADS VROEDMEESTER binnen *Culenborg*, Provincie *Gelderland*, vacerende, aan welken post een jaarlijksch Traktement van TWEE HONDERD GULDENS is verbonden, worden alle degenen, die naar denzelven zouden willen staan, uitgenoodigd, zich daartoe, hetzij in Persoon, hetzij met gefrankeerde Brieven, vóór den 15. April aanstaande, aan te melden bij den President van het Plaatselijk Bestuur aldaar; terwijl als hoofdvereischte wordt verlangd, dat de Sollicitanten den graad van DOCTOR in de VROED- en GENEESKUNDE aan eene van 's Rijks Hooge Scholen hebben verkregen, en bewijzen van een goed zedelijk gedrag overleggen.

Culenborg, den 14. Maart 1828.

Namens het Stedelijk Bestuur,
MORITZ von ROSENTHAL,
Secretaris.

§ § § Mr. *E. G. ARDESCH*, openbaar Notaris, te *Nijkerk*, zal, als lasthebbende van zijnen Principaal, op Maandag den 24. Maart 1828, bij inzetg en vijftien dagen daarna, zijnde Dingsdag den 8. April, bij toeslag, telkens des avonds ten 7 ure, ten huize van den Heer *VAN GREVENGOED*, in het *Heeren Logement* te *Nijkerk*, verkoopen:

Het LOGEMENT en KOFFIJHUIS, de *Gouden Leeuw* genaamd, bestaande in een nieuw HUIS en ERVE, SCHUUR, STALLING en HOF, *cum annexis*, staande en gelegen in de stad *Nijkerk*, aan de groote passage, van de aan te leggen Straatwegen; te aanvaarden acht dagen na den toeslag.

Nadere informatien te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris.

§ § § De Notaris *COLENBRANDER*, te *Nijkerk*, zal, namens zijne principalen, op Dingsdagen den 25. Maart en 1 April 1828, telkens des avonds om 7 uren, te *Nijkerk*, ten huize van den Kastelein *J. D. KLAASEN*, aan de *Kolk*, ter inzate presenteren en finaal verkoopen:

1. Een hecht en sterk HUIS en ERVE, No. 383, met annex PAKHUIS, WYNKELDER en TUIN, staande en gelegen te *Nijkerk*, aan de Kolkstraat.
2. Ruim 5 Bunders en 10 Roeden MHEENLAND, de *Biezenkamp* genaamd.
3. Ruim 2 Bunder en 70 Roeden MHEENLAND, het *Binnenkampje* genaamd.
4. Ruim 1 Bunder en 70 Roeden MHEENLAND, het *Dikkampje* genaamd; alles gelegen onder *Nijkerk*, in den *Arkemheenschen* Polder, op *Nekkeveld*.
5. De Helft in ruim 1 Bunder en 70 Roeden MHEENLAND, het *Sandland* genaamd, gelegen als boven op *Ark*.
6. Ruim 2 Bunders en 12 Roeden MHEENLAND, het *Land over de Laak* genaamd; gelegen onder *Bunschoten* aan de *Laak*.
7. Een HUIS en ERVE, met ruim 42 Roeden HOFGROND, gelegen onder *Nijkerk*, op *Driedorp*.
8. Circa 3 Bunders en 40 Roeden BOUWLAND, de *Middelste Hoef* genaamd.
9. Circa 1 Bunder en 70 Roeden BOUWLAND, de *Achtersten Hoef* genaamd; beide gelegen onder *Voorthuizen*, in de buurtschap *Appel*.
10. Ruim 85 Roeden BOUWLAND, de *Haverkamp* genaamd.
11. Ruim 1 Bunder en 70 Roeden BOUWLAND, het *Vlasland* genaamd.
12. De BOUWHOF de *Pol* genaamd, bestaande in HUIS, met annexe LOOTS, BERGEN, SCHUUR en ERVE en ruim 2 Bunders en 76 Roeden onderhoorig BOUWLAND, alle gelegen onder *Nijkerk*, in de Buurtschap *Appel*.

Nadere informatien ten Kantore van genoemden Notaris.

§ § § Het BUITENGOED *AVERENCK*, bestaande in HEEREN HUIS, KOETSHUIS met STALLING en TUINMANSWONING, geschikt voor Zomer- en Winterverblijf, met groote HOVEN, ook met of zonder LAND en WEIDEN, zeer aangenaam gesitueerd met BOSCH en WANDELINGEN, bij het Dorp *Hengelo*, twee en een half uur gaans van de Stad *Zutphen*, vrij van overstrooming, IS TE HUUR om met primo Mei aanstaande te aanvaarden. — Te bevragen bij den Heer *VAN ESSEN*, te *Zutphen*, en den Heer *J. H. GALLEE*, te *Vorden*.

§ † § TE HUUR, tegen primo Mei eerstkomende, een zeer logeabel HEEREN-HUIS en groote TUIN, zeer aangenaam gesitueerd aan de Haven te *Arnhem*, hebbende een fraai uitzigt over de rivier op de *Betuwe*, voorzien van vijf, meest behangen, BENEDEN- en acht BOVENKAMERS, KEUKEN, KELDERS, ZOLDERS enz. Te bevragen bij den Eigenaar, Mr. *C. A. WEERTS*, te *Arnhem*. Brieven Franko.

§ § § TE HUUR, tegen primo Mei 1828, een BOVENHUIS, voorzien van zes Behangen en gedeeltelijk Geplafonneerde KAMERS, allen uitzigt hebbende aan de Straat, met een vrijen Opgang, eene KEUKEN, twee ZOLDERS, twee KELDERS en verdere GEMAKKEN, te *Nijmegen* bij het Kalver-Bosch. — Nadere informatien bij *N. BRANTS*, Wijk A, No. 90.

† † † *L. JACOBS*, in den Porcelein-Winkel, aan de Velperpoort te *Arnhem*, verwittigt zijne geëerde Begunstigers, dat hij dezer dagen ontvangen heeft eene volledige sortering ENGELSCH AARDEWERK, uit de Koninklijke Fabriek van *WEDGEWOOD*, benevens eene partij Fransch PORCELEIN, KRISTAL en GLASWERK; voorts eene partij KATOENEN LYWADEN. Nog heeft dezelve wederom ontvangen allerhande NIEUWIGHEDEN van PENDULES, GALANTERIEN, BIJOUTERIEN en PARFUMERIEN, zullende de laatste drie Artikelen bij denzelven tegen Fabrieksprijzen verkrijgbaar zijn.

† † † De Ondergeteekende heeft de eer het geachte Publiek te berigten, dat, gedurende de tegenwoordige Vrijmarkt, alle dagen YS bij hem te bekomen is.

T. H. JANSEN,
Confiseur-Patissier in de Kerkstraat
te *Arnhem*.

† † † *L. HIENSCH*, Fabriekant in alle soorten van Vilten Hoeden, op de St. Jans-Plaats te *Arnhem*, dient aan zijne geëerde begunstigers weten, dat hij thans ook fabriceert alle soorten van ZYDEN-WATERPROEF-HOEDEN op Vilt. Staat voor de deugdelijkheid en kleur van dezelve in, en belooft eene prompte en zeer civiele bediening; verzoekende iemand gunst en recommandatie.

† † † De gezamentlijke Veerschippers van *Harderwijk* op *Amsterdam*, maken bij deze bekend, dat, beginnende met den *eersten April* dezes jaars, de Veerschepen des namiddags ten 2 ure van *Harderwijk* zullen vertrekken, ten einde bij eenigzins gunstige gelegenheid nog 's avonds te *Amsterdam* te zijn. De Passagiers zullen gelegenheid hebben, om voor den bepaalden tijd hier te kunnen zijn, daar de Wagens des morgens ten 5 ure van *Deventer* en *Zutphen* zullen afrijden.

§ § § Een JONGELING, van de Hervormde Godsdienst en van goede Getuigschriften voorzien, circa 21 jaren oud en gedurende ruim 5 jaren als Klerk op een Notarieel en Administratief Kantoor werkzaam zijnde, wenschte zich tegen een redelijk salaris, met primo Mei aanstaande, geplaatst te zien bij eenen Notaris, binnen dit Rijk. — Iemand hierop reflecterende gelieve zich te adresseren met gefrankeerde Brieven, aan het adres Letter K, bij den Boekhandelaar *C. A. THIEME*, te *Arnhem*.

† † † De Ondergeteekende berigt hiermede, dat zijne beroemde GOMMA, voor deze Stad en Environs, alleen te bekomen is te *Arnhem*, bij den heer Apotheker J. J. GUNDINGH, te *Nijmegen* bij Mej. Wed. L. W. HOOGSTEDE, te *Doesborgh* bij de Heer D. WILLMERING, Drogist, en op het *Loo*, in het *Konings Logement*; verder bij alle zijne overige Correspondenten, waarvan nu en dan in sommige dagbladen generale opgaaf geschiedt, en dat welgemeld middel steeds met het beste succes wordt aangewend, in *Teering*, *Hoest* en andere *Borstkwalen*, alsmede in *Bloedspuwingen* met het uitmuntendste gevolg. — Prijs is ƒ 3.20 het heele en ƒ 1.60 het halve verzegelde paket.

C. H. VAN HARINXMA,
Apotheker te Leeuwarden.

*** Bij de Boekhandelaars *M. SCHOONEVELD en ZOON*, in de Beursstraat, No. 1, te *Amsterdam*, wordt *Heden* uitgegeven:

WELMEENENDE WAARSCHUWING *aan mijne eenvoudige Stedeen Landgenooten*, om in geene der nieuw opgerigte *Levensverzekering-Maatschappijen*, of *Weduwen-Fondsen* deel te nemen, dan na alvorens met deskundigen te hebben geraadpleegd. Benevens een WOORD, *over de 200 schadelijke, thans afgeschafte* BRUSSELSCHE *en over andere* LOTERYEN, beide met ophelderende *Tabellen*, ook betrekkelijk de MAATSCHAPPY, *TOT HEIL DER VROUWEN*, door M. J. DECKER, de Prijs 70 Ct.

*** Bij den Boekhandelaar en Boekdrukker *J. C. van KESTEREN*, te *Amsterdam*, is van de pers gekomen en alom verzonden:

I. BILDERBECK, JONATHAN, EEN FAMILIE-TAFEREEL, in één deel kompleet, met gegraveerden titel en vignet, de prijs is ƒ 2.75

II. DE VRIENDENKRING, behelzende KARAKTER-SCHILDERINGEN VAN MENSCHEN, TIJDEN EN VOLKEN, 1e deel, met gegraveerden titel en vignet, de prijs is - 2.40

III. C. BOK, DE WITTE PAAL, OF JENNE, EENE OP WAARHEID GEGRONDE NOORD-HOLLANDSCHE GESCHIEDENIS, in één deel komplect, met gegrav. titel en vignet - 2.20

Van des Schrijvers vroegere Werken, als: *Vooringenomenheid en Vooroordeel*, als ook *de Hut aan de Grenzen*, 2 deelen, in 1826 en 1827 uitgegeven, zijn nog eenige enkele Exempl. voorhanden. — Men leze over deze beide Werken, de gunstige beoordeelingen in de meeste onzer *Vaderlandsche Tijdschriften* voorkomende.

IV. Nieuwe Keur van Nuttige en Aangename Mengelingen, Jaargang voor 1828, No. 1. - 0.60

V. DE JONGGEHUWDE FRANSCHMAN, Blijspel in 3 Bedrijven - 0.60

VI. HET MASKER, Tooneelspel in vier Bedrijven, 2e. druk - 0.70

*** Bij *G. T. N. SURINGAR*, Boekhandelaar te *Leeuwarden*, zijn van de pers gekomen:

H. TIMMERS, in leven Predikant te *Sneek*, TIENTAL LEERREDENEN, met een VOORBERIGT, door L. VAIH, Pred. te *Leeuwarden*, gr. 8vo. ƒ 2.40

C. G. SALZMANN, de HEMEL OP AARDE, derde verbeterde druk, gr. 8vo. - 3.00

J. L. NIERSTRASZ, JUNIOR, GEDICHTEN, in karton, met vignet, door KRUSEMAN en VELIN, gr. 8vo. - 3.80

J. L. NIERSTRASZ, JOHN HOWARD, Dichtstuk, met portret, door VELIN, kl. 8vo. - 1.20

W. H. WARNSINCK, Bz., DE TOEKOMST, Dichtstuk in drie zangen, in karton, met vignet, door BLINK, STERK en VELIN, gr. 8vo - 1.80

W. H. SURINGAR, HERINNERINGEN EN WENKEN, TOT ONDERHOUDING VAN HET GELEERDE VOOR JONGE LIEDEN, die de Scholen hebben verlaten, 3de deel 1ste stuk - 0.50

R. G. RYKENS, DE LIEVE BETJE, of het eerste leesboek voor de MEISJES SCHOLEN, met plaatjes - 0.10

R. G. RYKENS, DE BRAVE JULIA, of het tweede leesboek je voor de MEISJES SCHOLEN, met plaatjes - 0.15

R. C. RYKENS, ROOSJE VROOMHART, of het derde leesboekje voor de MEISJES SCHOLEN, met plaatjes - 0.20

Bovenstaande Werken zijn mede voorhanden bij den Boekhandelaar *W. BRAVE*, te *Amsterdam*, en voorts verkrijgbaar bij alle voorname Boekhandelaren in dit Rijk.

† † † Op Maandag den 31. Maart 1828 en volgende dagen, zal de Boekhandelaar *T. BARENDS*, te *Harderwijk*, ten zijnen huize verkoopen, een groote VERZAMELING van welgeconditioneerde BOEKEN, in meest alle Talen en Wetenschappen, waaronder voorname Werken uitmunten; voorts een schoone collectie TEEKENINGEN, PRENTEN en PORTRETTEN, door voorname Meesters. — Grootendeels nagelaten door wijlen den Welleerwaarden Heer *J. SCHOONDERBEEK*, in leven Predikant te *Nijkerk* op de *Veluwe*, en door twee andere voorname Liefhebbers. De Catalogus is bij bovengenoemden Boekhandelaar te bekomen.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.